Postadres:
Postbus 27
4500 AA Oostburg

Bezoekadres:
Nieuwstraat 22
4501 BD Oostburg

Telefoon 140117
Telefoon +31 (0)117 457 000
Telefax +31 (0)117 452 241

IBAN: NL33INGB0661900169
BIC code: INGBNL2A
BTW-nummer: 811046321B01

www.gemeentesluis.nl
info@gemeentesluis.nl

Stadsraad Sluis
t.a.v. het bestuur
p/a Kamperstraat 5
4524 EN Sluis

ons kenmerk : 25000 9.76
uw brief d.d. : 15 januari 2025
uw kenmerk :
behandeld door : Cluster OND/DIV
doorkiesnummer : 140117
onderwerp : uw brief over archiefbewaarplaats gemeente Sluis
bijlage(n) : Geen

Oostburg, - 6 MRT 2025

Geacht bestuur,

De gemeenteraad ontving van u op 15 januari 2025 een brief over het archief. In de brief staat dat de dorpsraden van IJzendijke, Retranchement, Waterlandkerkje en Zuidzande de brief ondersteunen. Op 5 februari 2025 ontvingen wij een brief van de Stadsraad Aardenburg. Ook zij sluiten zich aan bij uw brief. De gemeenteraad vroeg ons om uw brief te beantwoorden en dit antwoord met hen te delen. Wij delen de brief ook met de Stadsraad Aardenburg.

Aanleiding. Op 27 januari 2022 nam de gemeenteraad in het kader van de gebiedsontwikkeling van Oostburg een amendement aan. Hierin werd besloten tot een grondruilovereenkomst met ZorgSaam. In de overeenkomst staat dat de grond waarop de archiefbewaarplaats staat per 1 januari 2026 in handen komt van ZorgSaam. De huidige archiefbewaarplaats moet worden gesloopt.

Wij lieten diverse onderzoeken uitvoeren naar de huidige staat van het archief en ook een onderzoek naar mogelijke toekomstscenario's. De conclusie is dat het archief niet verkeert in een staat zoals u denkt en beschrijft in uw brief. Er is dringend een kwaliteitsimpuls nodig. Wij bekeken welke oplossingen denkbaar zijn in de situatie waarin wij als gemeente verkeren en benoemden drie scenario's.

Denkrichting. In december 2024 kwamen wij tot de conclusie dat er daarvan twee realistische scenario's overbleven. Wij kregen ook het conceptverslag onder ogen van de audit die in het najaar van 2024 in opdracht van onze toezichthouder, Gedeputeerde Staten van Zeeland, is uitgevoerd. In februari 2025 ontvingen wij de officiële brief waarin Gedeputeerde Staten laat weten dat zij onze archieven beoordelen met een onvoldoende, wat eerdere onderzoeken ook concludeerden.

Op 11 februari 2025 deelden wij tijdens een besloten raadsbijeenkomst onze denkrichting, de onderzochte scenario's, de bevindingen en de afwegingen. Wij lieten weten dat er fors geïnvesteerd moet worden in ons informatie- en archiefbeheer in de brede zin van het woord: fysieke archieven, digitale archieven, recente archieven, oude archieven, te vernietigen archieven, voor altijd te bewaren archieven.

Raadsvoorstel. Op 18 februari 2025 besloten wij om de gemeenteraad te verzoeken om de middelen beschikbaar te stellen voor uitvoering van ons voorkeursscenario of voor het alternatief dat wij eveneens uitwerkten. Bij het raadsvoorstel zitten alle voor de besluitvorming relevante bijlagen. Op 18 februari 2025 besloten wij ook om de brief en bijlagen van Gedeputeerde Staten te delen met de gemeenteraad.

Wij lieten de raad weten wat in onze ogen de meest geëigende keuze is om te komen tot een toekomstbestendige archieffunctie. Dit is voor ons een archieffunctie waarbij wordt voldaan aan relevante wetgeving, de kwaliteit van beheer en dienstverlening wordt geborgd, sprake is van de beste prijs-kwaliteitverhouding en die past binnen de kaders van de gebiedsontwikkeling Oostburg.

Het onderwerp staat op de agenda voor de raadscyclus van maart 2025. Wij deelden veel stukken en hopen van harte dat die grondig worden gelezen zodat wij met de gemeenteraad het juiste debat kunnen voeren.

Meningen, emoties en belangen. In de discussie over het wel of niet houden van het archief in de gemeente Sluis zijn er veel meningen, emoties en belangen. In uw brief presenteert u uitspraken en meningen van betrokken buitenstaanders waaronder ex-medewerkers, als feit. Het beeld dat wij hebben gekregen uit de onderzoeken die zijn uitgevoerd, komt hier helaas niet mee overeen. Die onafhankelijke onderzoeken zijn voor ons van grote waarde geweest. In combinatie met het onderzoek naar de scenario's kregen wij een goed integraal beeld en konden wij een objectief besluit nemen.

Archiefcollectie, -bewaarplaats, -beheer. U schrijft dat het gaat om een moderne archiefbewaarplaats, voorzien van alle noodzakelijkheden. Dat zijn wij met u eens. Wij delen ook uw mening dat er zich een waardevolle collectie West Zeeuws-Vlaams erfgoed bevindt. Ook klopt het dat er na de herindeling in 2003 een slag is gemaakt op vlak van inventarisatie en restauratie op de archieven die binnenkwamen vanuit de voormalige gemeenten (tot 2003). Dat is echter wel bijna 20 jaar geleden.

Uit audits blijkt dat wij opnieuw een grote slag hebben te maken en dat er in de afgelopen 10 jaar stilstand is geweest. Er blijkt een kwaliteitsimpuls nodig en wat betreft de fysieke archieven dan met name op de archieven van de huidige gemeente Sluis (vanaf 2003). De achterstanden die hierop zijn ontstaan dateren al van jaren terug en moeten dringend worden weggewerkt.

Kengetallen. U geeft aan dat er per jaar gemiddeld 1300 opvragingen bij het archief zijn en dat klopt. Hiervan worden er 700 gedaan door eigen personeel en 600 door externen. Het overgrote deel betreft bouw- en omgevingsvergunningen. Die willen we om die reden digitaliseren. Het historisch archief wordt aanzienlijk minder bevraagd. In 2024 waren er 80 externe opvragingen waarvan 40 werden afgehandeld via een bezoek aan de leeszaal. Het betroffen slechts weinig unieke bezoekers.

De opvragingen betreffen al onze archieven waaronder ook digitale en recente archieven. We beschikken over 2000 meter fysiek voor altijd te bewaren archief. Hieronder valt 412 meter aan bouwarchief en 316 meter aan particulier archief en archieven van samenwerkingen. Daarnaast hebben we 600 meter aan te vernietigen archief en circa 200 meter aan nog te selecteren en waarderen archief ('achterstanden').

Gekwalificeerd personeel. U stelt terecht vast dat wij na het vertrek van de archivaris niet op zoek zijn gegaan naar een nieuwe archivaris. Dit blijkt ook uit de WOO-stukken waar u naar verwijst. Dat was een bewuste keuze want we ervaarden toen al de impact van verstrengde wetgeving en digitalisering.

We trokken in plaats daarvan gekwalificeerd personeel aan in de vorm van consultancy en inhuur. Zo lieten wij externe onderzoeken uitvoeren om een onafhankelijk beeld te krijgen van de staat van de archieven, de toekomstbestendigheid en de gewenste prioritering. Dergelijke strategische informatie vonden wij onvoldoende terug in de tweejaarlijkse rapportages die wij altijd ontvingen van de archivaris. Wij hadden op voorhand net als u, het beeld dat tenminste het beheer op de te bewaren fysieke archieven op orde zou zijn en zou voldoen aan de wetgeving. Wij investeerden hier ook in. De onderzoeken tonen echter aan dat we ook op dat vlak nog het nodige te doen hebben.

Qua personeel maken de onderzoeken duidelijk dat wij voor de noodzakelijke kwaliteitsslag meer nodig hebben dan louter een archivaris. We keken naar andere gemeenten en stelden vast dat in de afgelopen paar jaar diverse Zeeuwse gemeenten ervoor kozen om hun archieven te laten beheren door, en onder toezicht te brengen van het Zeeuws Archief. Wij kregen zicht

op hun overwegingen zoals de toegenomen complexiteit als gevolg van nieuwe wetgeving en het feit dat gekwalificeerd personeel heel lastig te vinden is.

Tijdelijke en definitieve huisvesting. Het besluit van de gemeenteraad in januari 2022 maakt dat wij in onze afwegingen over het archief eerst en vooral ook op zoek moeten naar een tijdelijke en definitieve locatie voor de archiefbewaarplaats. Naast het vinden van gekwalificeerd personeel, zit er op dat punt een enorm lastige factor.

Als het archief in de gemeente Sluis blijft, is er in verband met de sloop van dit deel van het gemeentehuis, voor een periode van minimaal 4 jaar tijdelijke huisvesting nodig. Die huisvesting moet voldoen aan de kwaliteitseisen die aan een archiefbewaarplaats worden gesteld. Uitgebreid onderzoek toont aan dat deze alleen buiten Zeeland te vinden is, bij commerciële partijen. Dit betekent dat in die periode de archieven niet tot nauwelijks toegankelijk zijn. In de huidige situatie kan alleen ons eigen personeel de inventarissen juist interpreteren en de wettelijk verplichte checks op beperkingen op de openbaarheid en AVG uitvoeren. De externe partijen hebben aangegeven dit niet voor ons te gaan doen op basis van deze inventarissen.

Wet digitale toegankelijkheid, AVG en Archiefwet. Onderzoek laat zien dat de archieven niet goed toegankelijk zijn. De inventarissen die er zijn, zijn onjuist opgesteld, niet of slecht doorzoekbaar en voldoen niet aan de Wet digitale toegankelijkheid en AVG. Het is ook niet mogelijk om ze daaraan te laten voldoen zonder nieuwe inventarissen te maken.

Daarnaast ontbreekt het aan een systeem om ons digitaal archief en gedigitaliseerde archiefstukken uit ons fysiek archief online beschikbaar te stellen. Het is wettelijk verplicht om over een dergelijk e-Depot te beschikken. De Tweede Kamer nam op 18 februari 2025 een nieuwe Archiefwet aan. De nieuwe wet legt meer focus op digitalisering en regelt de duurzame toegankelijkheid en archiefbeheer van overheidsinformatie. De huidige wet dateert nog uit 1995

Zeeuws Archief. Wij adviseren u om zelf een kijkje te nemen bij het Zeeuws Archief zodat u met ons kunt vaststellen dat wij een dergelijke service nu niet hebben. Op de website van het Zeeuws Archief vindt veel informatie.

Het Zeeuws Archief digitaliseert veel van de archiefstukken die zij in beheer hebben via scanning-on-demand. Nadien plaatsen zij die in hun zoeksysteem zodat die vindbaar zijn voor anderen. Daarnaast digitaliseren zij zoals u schrijft ook op projectmatige wijze (tegen betaling of met subsidie) proactief en in bulk (historische) documenten. Dat kan gaan om bouw- en omgevingsvergunningen maar ook om andere documenten. Zie voor meer informatie: Onderzoek-het-zelf – Zeeuws Archief. Heel populair is ook hun website Zeeuwen Gezocht – Zeeuws Archief. Onze archiefmedewerkers verwijzen mensen die op zoek zijn naar genealogische informatie zelf ook naar deze website.

Op 19 februari 2025 bevatte het digitaal systeem van het Zeeuws Archief ruim tien miljoen bestanden. Het grootste deel daarvan is voor iedereen raadpleegbaar, een deel is alleen beschikbaar voor ambtenaren van de betreffende gemeente. Redenen zijn privacywetgeving, de auteurswet, de beperking van de openbaarheid op grond van de Archiefwet en nog niet formeel overgebrachte archieven. Zie bijvoorbeeld Bouwtekeningen en -vergunningen – Zeeuws Archief.

Scanning-on-demand is er gratis en vrijwel altijd mogelijk. De aangevraagde inventarisnummers moeten aan de volgende criteria voldoen:

- minimaal 75 jaar oud zijn
- in goede materiële staat verkeren
- in omvang niet buitensporig groot zijn (maximaal 87x65cm)
- geen bijzondere persoonsgegevens bevatten van mogelijk nog in leven zijnde personen

Voldoen stukken niet aan deze voorwaarden, dan kunnen ze -mits openbaar- wel in de studiezaal geraadpleegd worden. Het Zeeuws Archief beschikt over verschillende studiezalen waaronder een studiezaal in Terneuzen. Zie Openingstijden – Zeeuws Archief.

Een bezoek aan het Zeeuws Archief zal een uitzondering zijn en kan ook worden ervaren als een mooi en interessant uitje. Naast de mooie omgeving van het Zeeuws Archief, beschikt het Zeeuws archief namelijk over veel meer archieven over ons gebied. Zij hebben behoorlijk wat kennis in huis, ook over West Zeeuws-Vlaanderen. Het kan natuurlijk altijd beter. In hun voorstel staat een aanbod om daarvoor te zorgen.

Wij hebben het Zeeuws Archief in het najaar van 2024 verzocht om een aanbieding te doen aan de gemeente Sluis voor een all-in prijs waardoor wij heel goed in beeld hebben wat de jaarlijkse lasten zijn indien wij het archief zouden overbrengen. Wij werkten overigens ook een alternatief scenario uit waarvan wij eveneens de kosten in beeld hebben.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en willen u nogmaals aangeven dat voor ons als College van de gemeente Sluis, het archief een heel belangrijk onderdeel is van onze organisatie, ons verleden en onze toekomst. Wij willen dan ook het beste besluit voor ons archief om dit duurzaam toegankelijk te houden.

Hoogachtend,

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN SLUIS,

De loco-secretaris,

P.J.H. Katsman

De burgemeester,

mr. M.M.D. Vermue